

नमूने के प्रश्न-पत्र की योजना 2011 – 2012

कक्षा – वरिष्ठ उपाध्याय
विषय – अथर्ववेद
अवधि – 3.15

प्रश्न पत्र –
पूर्णांक – 56

1. उद्देश्य हेतु अंकभार –

क्र.सं.	उद्देश्य	अंकभार	प्रतिशत
1.	ज्ञान	12	21.43
2.	अवबोध	25	44.64
3.	अभिव्यक्ति	15	26.78
4.	मौलिकता	04	07.15
योग		56	100

2. प्रश्नों के प्रकारवार अंकभार –

क्र. सं.	प्रश्नों का प्रकार	प्रश्नों की संख्या	अंक प्रति प्रश्न	कुल अंक	प्रतिशत प्रश्नों का	संभावित
1.	अतिलघूत्तरात्मक	5	1	05	08.92	15 मिनट
2.	लघूत्तरात्मक – I	11	2	22	39.28	60 मिनट
3.	लघूत्तरात्मक – II	7	3	21	37.50	70 मिनट
4.	निबंधात्मक	2	4	08	14.28	15 मिनट
योग		25		56	100	170 मिनट

विकल्प योजना :

पुनरावलोकन :- 10 मिनट

प्रश्नपत्रपठन :- 15 मिनट

3. विषय वस्तु का अंकभार –

क्र.सं.	विषय वस्तु	अंकभार	प्रतिशत
1	अथर्ववेद संहिता 12 तमकाण्डम्	30	53.57
2	कौशिक गृह्य-सूत्रम्	26	46.43
योग		56	100

प्रश्न-पत्र ब्ल्यू प्रिन्ट

कक्षा – वरिष्ठ उपाध्याय

विषय :- अथर्ववेद

पूर्णांक – 56

क्र. सं.	उद्देश्य इकाई/उप इकाई	ज्ञान			अवबोध			ज्ञानोपयोग/अभिव्यक्ति			कौशल/मौलिकता			योग	
		अति. लघू	लघू		निबं.	अति. लघू	लघू		निबं.	अति. लघू	लघू		निबं.		
			SA1	SA2			SA1	SA2			SA1	SA2			-
1	अथर्ववेद संहिता 12 तमकाण्डम्	2(2)				12(6)					12(4)			4(1)	30(13)
2	कौशिक गृह्य-सूत्रम्		10(5)				9(3)	4(1)	3(3)						26(12)
	योग	2(2)	10(5)			12(6)	9(3)	4(1)	3(3)		12(4)			4(1)	56(25)
	कुल योग		12(7)			25(10)				15(7)			4(1)		56(25)

विकल्पों की योजना :- प्रश्न सं. 24 व 25

नोट:- कोष्ठक में बाहर की संख्या अंकों की तथा भीतर प्रश्नों की द्योतक है।

हस्ताक्षर

माध्यमिक शिक्षा बोर्ड राजस्थान, अजमेर

नमूने का प्रश्न-पत्र
कक्षा- वरिष्ठोपाध्याय
विषय- अथर्ववेद

अनुक्रमांक

समय: 3.15 होरा:

पूर्णांक 56

* परिक्षार्थिभ्यः सामान्यनिर्देशाः *

- (i) परीक्षार्थिभिः सर्वप्रथमं स्वप्रश्नपत्रोपरि नामाङ्कः अनिवार्यतः लेख्यः।
- (ii) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः संस्कृतमाध्यमेन समाधेयाश्च सन्ति।
- (iii) प्रत्येकं प्रश्नस्योत्तरं उत्तरपुस्तिकायामेव देयम्।
- (iv) प्रत्येकं प्रश्नभागस्योत्तरं क्रमानुसारमेकत्रैव लेखनीयम्।

1	अथर्ववेदस्य शिक्षा कोऽस्ति ?	1
2	विवाहे प्रथमपूज्यः कोऽस्ति ?	1
3	संस्काराः कस्मिन् ग्रन्थे वर्णिताः ?	1
4	अथर्ववेदे कति काण्डानि सन्ति ?	1
5	कौशिकगृह्यसूत्रस्य उत्तरार्धे कति अध्यायाः सन्ति ?	1
6	“ स्वाहाकारवषटकारप्रदाना देवा” इति व्याख्यां कुरुत।	2
7	“ यस्यां समुद्र उत०” इति मन्त्रं संस्वरं लिखत।	2
8	“ ये गन्धर्वा अत्सरसो०” मन्त्रः संस्वरं पूरणीयः।	2
9	“ दक्षिणतोऽग्ने ब्रह्मासनं निदधाति” इत्यस्य अर्थो लेखनीयः।	2
10	“ब्रह्मचारी ब्रत्यधः शयीत” इत्यस्य अर्थो लेखनीयः।	2
11	इमं जीवेभ्यः परिधिं० “.....” इति मन्त्रं लिखत।	2
12	समग्रवेदस्य कति शाखाः सन्ति ?	2
13	वेदाङ्गानि नामानि लिखत।	2
14	ये अस्या ऋच० इति मन्त्रं लिखत।	2
15	ये ग्रामा यदरण्यं० इति मन्त्रं लिखत।	2
16	“ या पूर्वा पौर्णमासी सानुमतिर्योत्तरा सा राका” अस्य सूत्रस्यार्थं लिखत।	2

- 17 कौशिकाचार्यस्यपरिचयः प्रदेयः । 3
- 18 'मधुपर्क' शब्दार्थः विवेचनीयः । 3
- 19 देवविवाहे कस्तावत् मधुपर्कः ? इति स्पष्टयत । 3
- 20 प्रातःसायं अग्निहोत्र विधिं लिखत । 3
- 21 मातरिश्वा च पवमानस्य. इति मन्त्रं लिखत । 3
- 22 अग्न्याधानविधिं विलिखत । 3
- 23 मधुपर्काः कति ? नामानि लेख्यानि 3
- 24 कौशिक गृह्यसूत्रोपरि निबन्धं लिखत । 4

अथवा

विवाहसंस्कारविधिं लिखत ।

- 25 अथर्ववेदस्य सविस्तृतं परिचयं लिखत । 4

अथवा

भूमिसूक्तस्य सप्तमन्त्राः लेखनीयाः ।

उत्तरतालिका
विषय— अर्थवेद

पूर्णांक — 56

1	अथर्ववेदस्य शिक्षा माण्डूकीयशिक्षा अस्ति ।	1
2	विवाहे प्रथमपूज्यः गणेशोऽस्ति ।	1
3	संस्काराः अथर्ववेदीय—कौशिक गृह्यसूत्रे वर्णिताः ।	1
4	अथर्ववेदे विंशकाण्डानि सन्ति ।	1
5	कौशिक गृह्यसूत्रस्य उत्तरार्धे सप्त अध्यायाः सन्ति ।	1
6	देवानां अन्ते स्वाहा योजयित्वा हवनं कुरुत ।	2
7	यस्यां समुद्र उत सिन्धु रापो यस्यामन्नं कृष्टयः संबभूवः । यस्मामिदं जिन्वति प्राणदेजत सा नो भूमिः पूर्वपैये दधातु ॥	12,3
8	ये गन्धवा अप्सरसो ये चारायाः किमीदिनः । पिशाचान्सर्वा रक्षांसि तानस्मद् भूमे यावय ॥	12,50
9	अग्नि के दक्षिण भाग में ब्रह्मा का आसन धरे ।	2
10	व्रत करने वाला ब्रह्मचारी भूमि पर सोवें ।	2
11	इमं जीवेभ्यः परिधिं दधामि मैषां न गादपरो अर्थमेतम् । शतं जीवन्तः शरदः पुरुचीस्तिरो मृत्युं दधतां पर्वतेन ॥	12,23
12	समग्रवेदस्य 1131 (एकत्रिंशदधिक—एकादशशत) संख्यकाः शाखाः सन्ति ।	2
13	“ शिक्षा कल्पो व्याकरणं निरुक्तं छन्दसां चयः । ज्योतिषामयनं चैव वेदाङ्गानि षडेव तु ॥	2
14	यो अस्या ऋच उपश्रुत्याथ गोष्वचीचरत् । आयुश्च तस्य भूतिं च देव वुश्चन्ति हीडिताः ॥	2
15	ये ग्रामा यदरण्यं याःसभा अधिभूम्याम् । ये संग्रामाः समितयस्तेषु चारु वदेम ते ॥	2
16	चतुर्दशीयुक्त पौर्णमासी को अनुमति और परिवायुक्त पौर्णमासी को राका कहते हैं ।	2
17	कौशिकागृह्यसूत्रे कौशिका चार्यस्य परिचयः ।	3
18	मधुपर्कशब्दार्थः मधुपर्कपर्यालोचनम् पुस्तके पृष्ठ संख्या 57	3
19	देवविवाहे मधुपर्कः मधुपर्कपर्यालोचनम् पृष्ठ संख्या 69	3
20	प्रातः सायं अग्निहोत्रविधिं कौशिक गृह्यसूत्रम् पृष्ठ संख्या 176	3

21	मातरिश्वा च पवमानस्य. अथर्ववेद संहिता काण्ड 121,120	3
22	अग्न्याधान विधिं कौशिक गृह्यसूत्रम् पृष्ठ संख्या 170	3
23	मधुपर्काः विषये मधुपर्कपर्यालोचनम् पृष्ठ संख्या 69–76	3
24.	गृह्यसूत्रस्योपरि निबन्धः लेखनीयः	4
	अथवा	
	संस्कारविधिः संस्कृतेन लेखनीयः	
25.	अथर्ववेदस्य परिचयः लेखितपण्यः	4
	अथवा	
	भूमिसूक्तस्य मन्त्राः लेखनीयाः	